Dyddiad cyhoeddi: Mehefin 2010

Deall canllawiau NICE

Gwybodaeth i bobl sy'n defnyddio gwasanaethau'r GIG

National Institute for Health and Clinical Excellence

Pemetrexed fel triniaeth gynnal ar gyfer canser yr ysgyfaint lle nad yw'r celloedd yn fach

Mae 'canllawiau arfarnu technoleg' NICE yn rhoi cyngor ar sut a phryd y dylid defnyddio cyffuriau a thriniaethau eraill yn y GIG

Mae'r daflen hon yn egluro pryd y dylid defnyddio **pemetrexed** i drin pobl sydd â chanser yr ysgyfaint lle nad yw'r celloedd yn fach yn y GIG yng Nghymru a Lloegr. Mae'n egluro'r canllawiau (cyngor) gan NICE (y Sefydliad Cenedlaethol dros Iechyd a Rhagoriaeth Glinigol). Cafodd ei hysgrifennu ar gyfer pobl sydd â chanser yr ysgyfaint lle nad yw'r celloedd yn fach ond gallai hefyd fod yn ddefnyddiol i'w teuluoedd neu ofalwyr neu unrhyw un sydd â diddordeb yn y cyflwr.

Nid yw'n disgrifio canser yr ysgyfaint lle nad yw'r celloedd yn fach na'r triniaethau yn fanwl - dylai aelod o'ch tîm gofal iechyd drafod y rhain gyda chi. Gallwch gael rhagor o wybodaeth gan y sefydliadau a restrir ar y dudalen gefn.

Efallai nad hwn yw'r unig opsiwn posibl ar gyfer canser yr ysgyfaint lle nad yw'r celloedd yn fach. Dylai eich tîm gofal iechyd siarad â chi ynghylch p'un a yw'n addas i chi a pha opsiynau eraill sydd ar gael.

Beth y mae NICE wedi'i ddweud?

Mae NICE yn argymell pemetrexed fel triniaeth gynnal bosibl i rai pobl sydd â chanser yr ysgyfaint lle nad yw’r celloedd yn fach (gweler isod).

Pwy all gael pemetrexed?

Dylech allu cael pemetrexed os yw pob un o'r canlynol yn berthnasol:

- mae gennych ganser yr ysgyfaint lle nad yw’r celloedd yn fach ac sy'n ddatblygedig yn lleol neu ganser metastatig yr ysgyfaint lle nad yw’r celloedd yn fach
- nid carsinoma celloedd cennog yw'r prif fath o ganser sydd gennych
- nid ydych wedi cael pemetrexed a cisplatin gyda'i gilydd fel triniaeth gyntaf
- ni wnaeth eich cyflwr waethygu ar unwaith ar ôl i chi gael cemotherapi yn seiliedig ar blatinwm ynghyd â gemcitabine, paclitaxel neu docetaxel.

Pam fod NICE wedi dweud hyn?

Mae NICE yn edrych ar ba mor dda y mae triniaethau yn gweithio yn ogystal â pha mor dda y maent yn gweithio mewn perthynas â'u cost i'r GIG. Mae NICE yn rhoi ystyriaeth arbennig i driniaethau a all ymestyn bywydau pobl sy'n agosáu at ddiwedd eu hoes. Mae NICE wedi argymell pemetrexed oherwydd caiff ei gost ei chyfiawnhau gan ei fanteision ar ôl pwyso a mesur yr ystyriaethau arbennig.

Canser yr ysgyfaint lle nad yw'r celloedd yn fach

Caiff canser sy'n effeithio ar yr ysgyfaint ei rannu'n ddau brif fath yn dibynnu ar sut y mae'n edrych o dan y microsgop: canser yr ysgyfaint â chelloedd bach a chanser yr ysgyfaint lle nad yw’r celloedd yn fach. Mae tri math o ganser yr ysgyfaint lle nad yw’r celloedd yn fach: canser carsinoma celloedd cennog, adenocarsinoma a charsinoma celloedd mawr.

Mae canser a gaiff ei ddisgrifio fel un sy’n ddatblygedig yn lleol neu'n fetastatig wedi lledaenu i'r meinweoedd cyfagos neu rannau eraill o'r corff.

Pemetrexed

Mae pemetrexed (a elwir hefyd yn Alimta) yn gyffur gwrth-ganser. Mae'n gweithio drwy ymyrryd ag ensym sydd ei angen ar gelloedd canser i oroesi a lluosi, felly mae pemetrexed yn rhwystro'r canser rhag tyfu.

Beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Pan fydd NICE yn argymell triniaeth, rhaid i’r GIG sicrhau ei bod ar gael i’r bobl hynny y gallai eu helpu, a hynny fel arfer o fewn tri mis i gyhoeddi’r canllawiau.

Felly, os oes gennych ganser yr ysgyfaint lle nad yw'r celloedd yn fach, a bod eich meddyg a chi yn credu mai pemetrexed yw’r driniaeth gywir i chi (gweler 'Beth y mae NICE wedi'i ddweud?' ar dudalen 2), dylech allu cael y driniaeth ar y GIG. Gweler www.nice.org.uk/aboutguidance os ydych o'r farn eich bod yn gymwys i gael y driniaeth ond nad yw ar gael.

Rhagor o wybodaeth

Gall y sefydliadau isod roi rhagor o wybodaeth a chymorth i bobl sydd â chanser yr ysgyfaint lle nad yw'r celloedd yn fach. Nid yw NICE yn gyfrifol am ansawdd na chywirdeb unrhyw wybodaeth neu gyngor a roddir gan y sefydliadau hyn.

- CancerHelp y DU (gwefan gwybodaeth i gleifion Ymchwil Canser y DU), 0808 800 4040, www.cancerhelp.org.uk
- Cymorth Canser Macmillan, 0808 808 0000, www.macmillan.org.uk/
- The Roy Castle Lung Cancer Foundation, 0800 358 7200 www.roycastle.org

Gall NHS Choices (www.nhsdirect.wales.nhs.uk) fod yn fan da i gael gwybod mwy. Efallai y gall eich gwasanaeth cyngor a chysylltiadau cleifion (a elwir yn 'PALS' fel arfer) lleol roi rhagor o wybodaeth a chymorth i chi. Os ydych yn byw yng Nghymru dylech siarad â Galw Iechyd Cymru i gael gwybodaeth am bwy i gysylltu â nhw.

NICE

Mae NICE yn llunio canllawiau (cyngor) i'r GIG ynglŷn ag atal, canfod a thrin cyflyrau meddygol. Ysgrifennir y canllawiau gan arbenigwyr annibynnol gan gynnwys gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a phobl sy'n cynrychioli cleifion a gofalwyr. Maent yn ystyried y dystiolaeth sydd ar gael am yr afiechyd a'r triniaethau, barn cleifion a gofalwyr a phrofiadau meddygon, nyrsys a gweithwyr gofal iechyd proffesiynol eraill, ac yn ystyried y costau sydd ynghlwm. Disgwylir i staff sy'n gweithio yn y GIG ddilyn y canllawiau hyn.

I gael rhagor o wybodaeth am NICE, ei waith a sut mae'n gwneud penderfyniadau, ewch i www.nice.org.uk/aboutguidance

Mae'r daflen hon a fersiynau eraill o'r canllawiau a anelir at weithwyr gofal iechyd proffesiynol ar gael yn www.nice.org.uk/guidance/TA190

Rydym yn annog y GIG a sefydliadau gwirfoddol i ddefnyddio testun o'r daflen hon yn eu gwybodaeth eu hunain am ganser yr ysgyfaint lle nad yw'r celloedd yn fach.

National Institute for Health and Clinical Excellence
MidCity Place, 71 High Holborn, London, WC1V 6NA; www.nice.org.uk

ISBN 978-1-84936-319-8
N2263 POD 1P June 10

© National Institute for Health and Clinical Excellence, 2010. All rights reserved. This material may be freely reproduced for educational and not-for-profit purposes. No reproduction by or for commercial organisations, or for commercial purposes, is allowed without the express written permission of NICE.